

INNSIKT Marked nr. 4-20

Ubalansen i markedet tiltar

Medio september 2020.

av markedssjef i NORTØMMER Knut Jacobsen Melum og adm. direktør i NORSKOG Arne Rørå

«INNSIKT - Marked» er et informasjonsprodukt fra NORSKOG som skal gi våre medlemmer og bransjen bedre oversikt over markedet for tømmer og treprodukter.

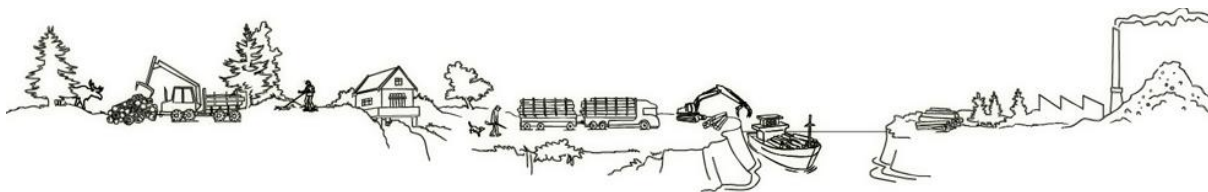
Hva skjer i markedet og hvorfor?

- Ubalansen mellom sagtømmer og massevirke i markedet tiltar.
- Det synes ingen ende på overskuddssituasjonen av massevirke og flis.
- Både sagtømmer- og trelastlager reduseres nå i raskt tempo, særlig på Østlandet.
- COVID-19 skaper en svært usikker og kortsiktig markedshorisont frem til en vaksine foreligger.
- Skjør markedssituasjon: ytterligere produksjonsbegrensninger i treforedlingsindustrien vil gi en reduksjon i avvirkingen som vil medføre alvorlig tømmermangel for sagbrukene.

Avvirkingen i Norge av industrivirke for salg endte på 6.147 mill. m³ i perioden januar-juli, en nedgang på 9,3% fra 6.778 mill. m³ i tilsvarende periode i 2019. Med dette ser vi tydelig effekten av COVID-19 og volumreduksjonene fra spesielt papirindustrien, men også sagbrukenes reduksjoner i mars-april har hatt en effekt på innmålingstallene. Vi forventer en ytterligere nedgang for resten av året, og estimerer avvirkingen for 2020 til å lande på rundt 10 mill. m³.

Når dette skrives midt i september ser vi et tømmermarked i kraftig ubalanse, i tråd med det vi fryktet i juni. Koronapandemien ga som effekt et økt innenlandsforbruk av trelast i privatmarkedet. Samtidig har en svak norsk krone både skjermet det norske markedet mot import av trelast og gitt mulighet for eksport. Trelastsalget har holdt seg svært godt gjennom sommeren, drevet av salg til privatmarkedet fra de store byggevarekjedene. Godt salg kombinert med en helt nødvendig produksjonsstopp i skogen for å unngå ytterligere oppbygning av lagrene av massevirke, er det nå lite sagtømmer i markedet. Papirindustrien har redusert innkjøpet sitt betydelig for høsten, og dette begrenser den totale produksjonen i skogen. Vi erfarer at tømmeromsetningsaktørene har «for lite» sagtømmer og «for mye» massevirke.

Dagens markedssituasjon er svært skjør, og avhengig av at papirindustrien opprettholder produksjon utover høsten. Om det kommer nye, kraftige volumreduksjoner i papirindustrien vil det få en stor konsekvens for avvirkningsnivået fremover.

Sagbrukene

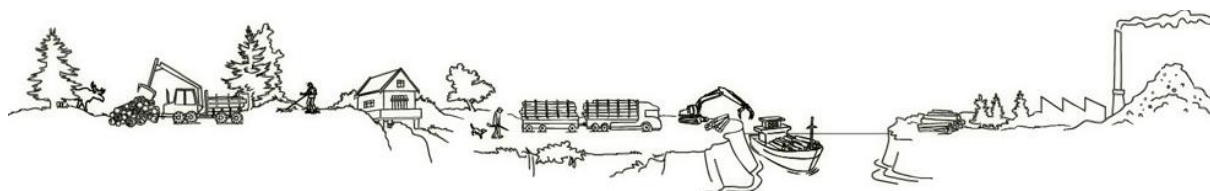
Pr. august 2019 ble det bygget 19372 nye boliger i Norge, mens det for samme periode i år ble bygget 16784. Dette er en nedgang på 13,4%, men dog fra et meget høyt nivå. Sagbrukene har et godt marked i dag, men det er urovekkende lave ordreserver for 2021. Nå blir det avgjørende hvilke tiltak som kommer i statsbudsjettet for 2021 for å stimulere byggmarkedet spesielt og næringslivet generelt.

Det ser nå ut som vi står foran en situasjon med sagtømmermangel, først og fremst på Østlandet. Avsetningen av massevirke er som før sommeren fortsatt den skalerende faktoren for avvirkningsnivået, uten tilstrekkelig avsetning for massevirke blir tilbudet av sagtømmer begrenset. Etter prisnedgangen for sagtømmer i vår, forble prisnivået uendret gjennom sommeren. Nå ser vi i midlertidig at enkelte sagbruk øker prisene for å møte utfordringene med tømmermangel, og det forventes en generell prisøkning i fjerde kvartal samt i vinter dersom trelastsalget holder seg. Vi forventer en prisøkning på 20-30 kr/m³ i fjerdekvartal. Denne prisøkningen vil ikke føre til at det kommer frem så mye mer sagtømmer, men at volumene omfordeles mellom sagbrukene, i alle fall fra nyttår.

Vi opplever en sagbruksnæring som er offensive og samarbeider tett med tømmeromsetningsaktørene for å finne løsninger for uttak av sortimenter som kan bidra til å redusere massevirkeandelen for dermed å holde produksjonen i gang i tiden fremover. Dette gjelder også for tørke- og billeskadet virke som kan holde skurbar kvalitet om de tas ut i rett tid. Sagbrukene er villige til å lette på kvalitetskravene mhp. tørke og billeskader. Flere har akseptert å redusere toppmål fra 13cm til 12cm noe som vil øke sagtømmerandelen og tilsvarende redusere massevirkeutbudet. For furu lettes det på kravet til krok slik at mer virke kan gå til emba fremfor massevirke. For å utnytte dette kreves det at entreprenørene apterer etter emba kravene. Gjøres dette optimalt kan vi oppnå en økning av embaandelen fra 5-15%. Dette øker total sagtømmerandel. Det er også mulig å øke emba andelen fra granavvirkninger ved et økt fokus fra entreprenørene på å aptere etter allerede eksisterende embakrav, dvs å aptere etter kvalitet 2 (emba) i stedet for 1 (prima).

Sverige

Trelastlagrene i Sverige er lave. Selv om det normalt er slik det fremommer av figuren under at når lagrene faller så etterfølgers det av prisøkning, så stemmer ikke det nødvendigvis denne gang. Nå er nemlig ikke lagernedbyggingen kun styrt av økt etterspørsel, men vel så mye av produksjonsbegrensinger. Trelastproduksjonen ble redusert i mars-mai samtidig som etterspørselen ble vesentlig høyere enn forventet. Vi ser nå et bra trelastmarked i «hele» Nord- og Sentral-Europa, samt USA.

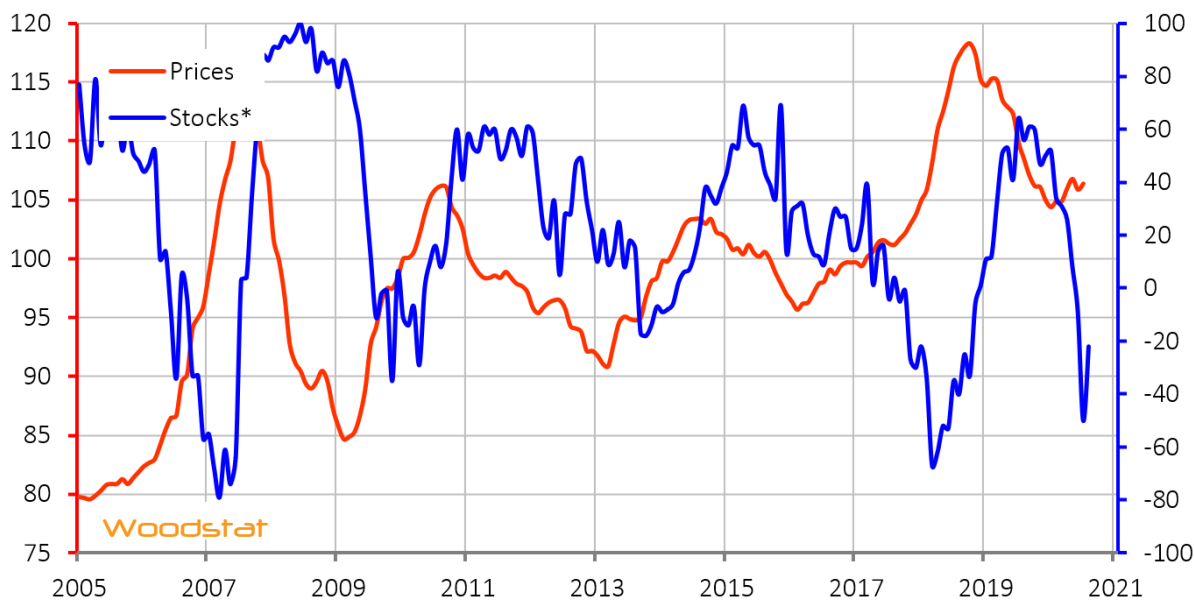

Prices,
Index (2015 = 100)

SWEDEN sawmills

Prices & stocks

Stocks, balance

Source KI, SCB

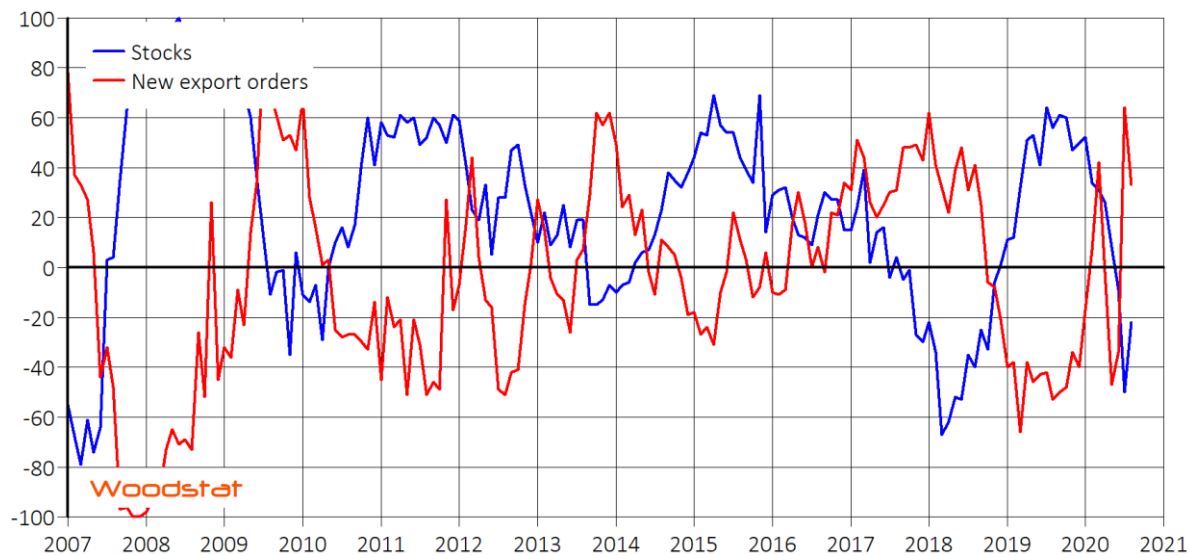
*Seasonally adjusted figures

Lager for svensk trelast pr. medio august. Kilde: Woodsstat.

SWEDEN sawmills

Stocks & export orders

Balance

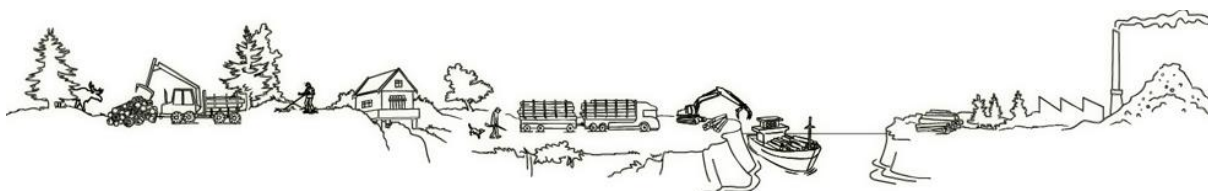

Source: KI

Seasonally adjusted figures

Last observation: Aug

Eksporprisindeks for svensk trelast. Kilde: Woodsstat.

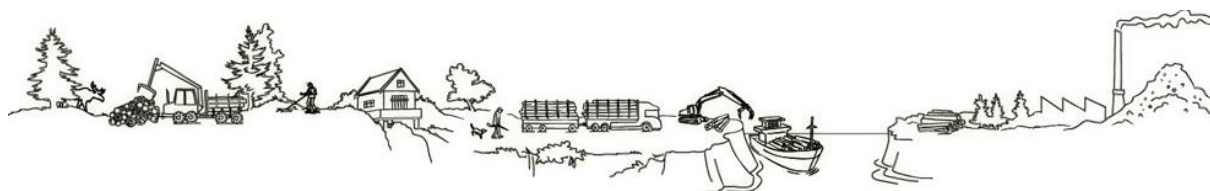

USA

Trelastprisen i USA har skutt i været siden i sommer, grunnet redusert trelastproduksjon, spesielt i Canada, samt økt tolltariff mellom USA og Canada. Dette har ført til en kraftig økning i volumer fra Europa til USA første halvår; europeisk trelasts markedsandel har økt fra ca. 6% til 10% av USAs totale trelastimport. Dette betyr at Europa eksporterer mer enn 250 000m³ trelast i måneden til USA. Selv om det totale trelastforbruket i USA har falt, så har innenlandsk produksjon falt vesentlig mer. Vi ser at både byggetillatelse og byggestarter innhentet seg raskt etter koronafallet i mars, noe som har bidratt vesentlig til prisøkningen vi ser i løpet av året. Hadde vi ikke hatt denne veksten i eksport til USA ville trelastmarkedet i Europa flømmet over av billig trelast. USA-markedet er fortsatt en svært viktig ventil for det europeiske trelastmarkedet, og selv om prisen nå har falt 20% fra toppnivået rundt 10. september, er prisnivået fortsatt ca. tre ganger så høyt som i Europa. Dersom en skulle se et ytterligere prisfall som bringer prisen ned på europeiske nivåer i tiden fremover, vil dette kunne medføre et økt press på det europeiske markedet.

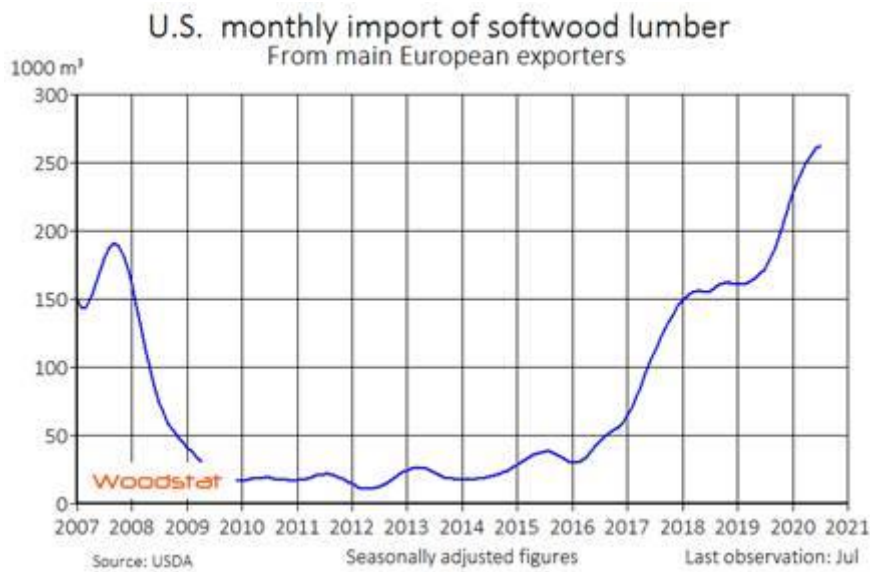

Trelastprisen i USA pr. 18.9.2020. Kilde: Woodsstat.

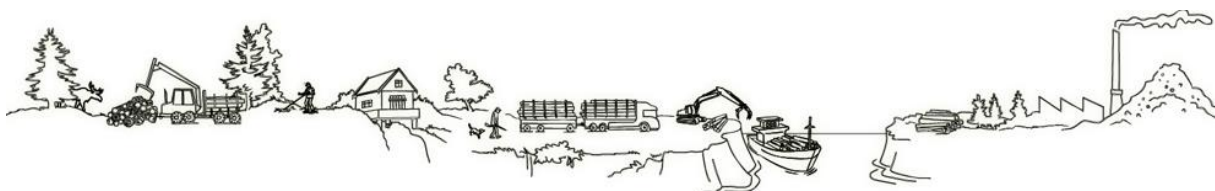

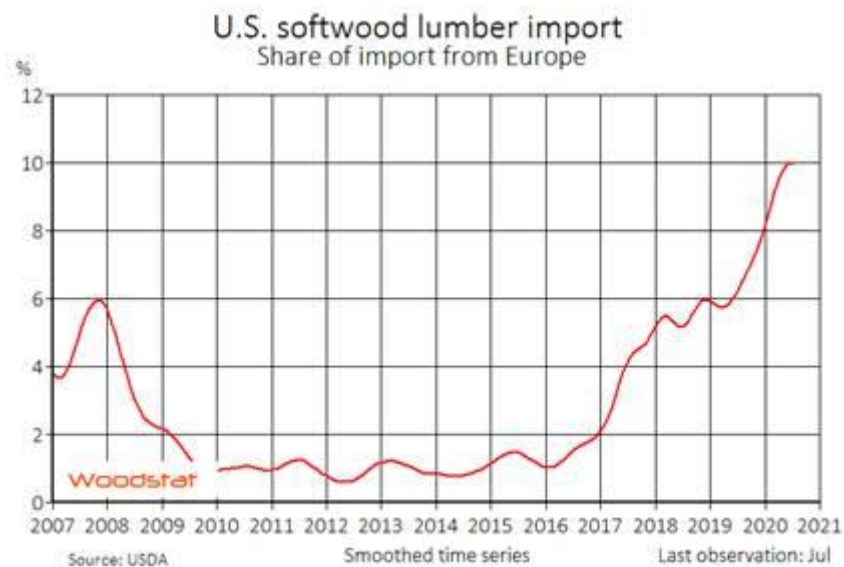

Gitte tillatelser til nybygg og faktiske byggestarter i USA pr. juli. 2020. Kilde: Woodstat.

Månedlig import av trelast til USA fra Europa pr. juli. 2020. Kilde: Woodstat.

Andelen europeisk trelast av all trelast importert til USA pr. juli. 2020. Kilde: Woodsstat.

Eksport av sagtømmer

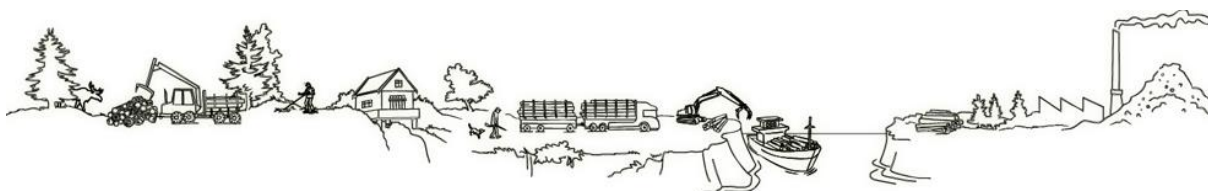
Sagtømmereksperten til Sverige synes å gå noenlunde på det jevne, og preges av at svenskene later til å ha tilstrekkelige volumer, særlig sør i landet der barkbillevolumene er betydelige.

Markedet i Baltikum preges av høy etterspørsel etter sagtømmer og manglende avsetning av massevirke. Selv om Baltikum på mange måter er et nærrområde for svensk og finsk treforedlingsindustri så er innkjøpet fra Baltikum strupet ned det siste halvåret. Det lettere å stanse båttransport fra Baltikum enn virkesstrømmen fra Norge som i stor grad går på jernbane, hvor banetider låses i langsiktige kontrakter. Baltikum har svært lite egen treforedlingsindustri med unntak av en rekke store pelletsfabrikker. Selv om disse tar unna betydelige massevirkevolumer, men er det ikke på langt nær nok til å opprettholde avvirkingen. Uten avsetning for celluloseflis er det vanskelig for Baltiske sagbruk å importere sagtømmer eller opprettholde produksjonen.

Tyskland har fortsatt svært god tilgang på billevirke, men det synes som en aktiv strategi fra tyske sagbruk å forsøke å holde på markedsandeler i Norge. I tillegg har sagbrukene nord i Tyskland en ikke ubetydelig transportkostnad på billevirket som i hovedsak befinner seg 30-40 mil lenger sør.

Treforedlingsindustrien

Treforedlingsindustrien er preget av en synkronisert overskuddssituasjon i tilnærmet hele Europa. Selv om de fleste segmentene innenfor masse har klart seg greit gjennom Koronakrisen, noen har sågar økt (bla. tissue), overskygges dette av markedskrakket for grafisk trykkpapir som fører til en enorm opphopning av massevirke. Vi regner med at papirindustrien i Norden har produsert på ca. 60% kapasitet hittil i år. Massevirkelageret i Sverige er nå på 4,5 mill. m³, mot et normallager på 2

mill. m3. I tillegg har de fleste massebrukene planlagt sine vedlikeholdsstopp i høst noe som ytterligere reduserer forbruket.

Et lyspunkt er derimot at både Södra og SCA har annonsert prisøkninger på masse.

Etterspørselen etter grafisk trykkpapir har vært i nedgang siden toppen rett før finanskrisen, og er redusert med 50% siden finanskrisen til i dag. Bransjen har vært preget av nedleggelse på rekke og rad de siste 15 årene for å forsøke å opprettholde markedsbalansen. Fremdeles utgjør trykkpapirmarkedet i overkant av 70 mill. tonn pr. år på verdensbasis, hvorav 20 mill. tonn pr. år forbrukes i Europa. Markedet falt med ca 5% pr. år etter finanskrisen, men fallet økte til 7-10% i tiden før koronakrisen. Under koronakrisen har fallet i markedet vært dramatisk og opp til 40% på f.eks. LWC (Light weight coated eller lettvekts bestrøket papir).

Konsolideringsprosessen i papirindustrien vil definitivt fortsette i årene som kommer, og vil preges av fortsatte krav til kostnadskutt og nødvendige nedleggelse av kapasitet, der de mest kostnadseffektive fabrikkene vil stå igjen til slutt.

Ved årsskiftet legges både SCA Ortviken (kapasitet 775.000 tonn magasinpapir), UPM Kaipola (kapasitet 720.000 tonn trykkpapir) og Stora Enso Oulou (kapasitet 1080.000 tonn finpapir) ned, noe som vil medføre at ca. 25% av Nordens produksjonskapasitet forsvinner. Dette utgjør ca. 2,5 mill. tonn. Oulou har benyttet mye eucalyptus, men den samlede effekten av nedleggelsene er ifølge Johan Freij i Danske Bank et redusert virkesforbruk på 2-3 mill m3. I tillegg skal Stora Enso halvere produksjonen sin ved Hylte bruk som i dag produserer 485.000 tonn avisepapir. Til sammenlikning produserer Norske Skog Skogn 520.000 tonn avisepapir.

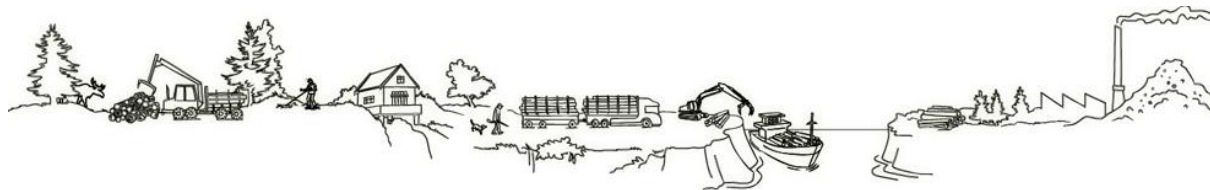
På kort sikt fører dette til å forsterke overskuddssituasjonen, og det forventes at svensk og finsk treforedlingsindustri vil gjøre det de kan for å begrense «tømmerflødet» i året som kommer.

Totalt sett er disse nedleggelsene og ombyggingene positivt for Norske Skog ved at de fungerer som en motvekt mot fallet i etterspørsel på kort sikt. I tillegg skal som kjent Norske Skog bygge om deler av kapasiteten sin ved fabrikkene i Brück og Golbey til emballasjeproduksjon.

Både SCA og Stora skal bygge om deler av fabrikkene som legges ned til masseproduksjon, noe som bidrar til å opprettholde prognosen om totalt økt forbruk av massevirke i Sverige og Finland i fremtiden, men effekten av dette vil vi ikke se før tidligst i 2023.

Overskuddssituasjonen av massevirke fører til at også biovirke markedet er under sterkt press. Det er en rekke nye prosjekter på tegnebrettet (Biozin, Silva Green Fuel, Arbaflame, m.fl.), men det er trolig ingen som vil igangsettes i tide til å avhjelpe situasjonen i nevneverdig grad.

Vi må trolig belage oss på at overskuddssituasjonen på masse- og biovirke vil vedvare i året som kommer, og det vil være naturlig å forvente en prisnedgang på massevirke ved årsskiftet. For skogbruket har vi den markedsmessig verste delen av koronakrisen foran oss.

Bioenergi

Det vi trenger nå er en sprengkald vinter som setter fart i bioenergimarkedet slik at dette kan ta unna en del av overskuddet av massevirke.

Barkbillesituasjonen

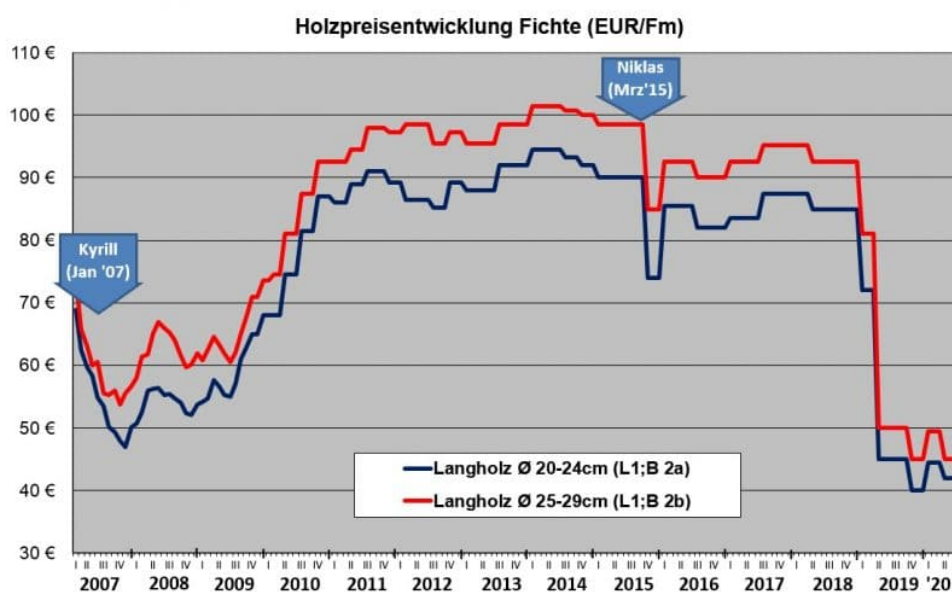
Sentral-Europa

Barkbillesituasjonen havner lett i skyggen av koronapandemien, men danner et viktig bakteppe for overskuddssituasjonen på massevirke og flis. En kjøligere sommer har bremsset farten i veksten i billeangrepene. I Tyskland melder aktive skogforvaltninger om at de nå er innpå billene med avvirkning. De som har drevet et aktivt skogbruk og avvirket alleangrepne bestand umiddelbart har nå igjen for dette ved lavere vekst i billeangrepene. Likevel, både for Tyskland og samlet sett for hele Sentral-Europa er nå situasjonen verre enn noen gang. Massevirket legges nå i stor grad igjen i skogen under avvirkning, og kun sagtømmeret transporteres ut. Treforedlingsindustrien foretrekker sagtømmer og pallesortimenter til en svært lav pris fremfor massevirket da disse har en kvalitet som gir høyere utnyttelsesgrad av virket.

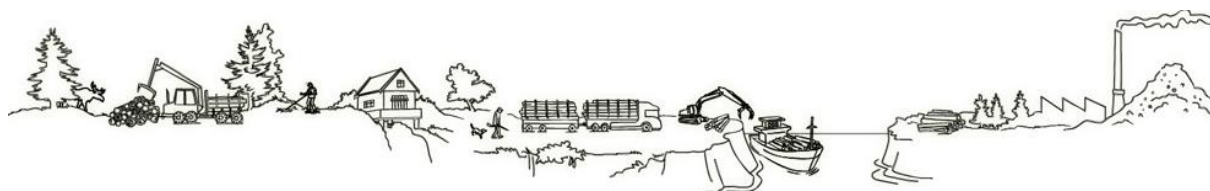
Tyskland

I 2020 er omlag 2,85 mill. dekar produktiv skog skadd av barkbiller hovedsakelig i delstatene Nordrhein-Westfalen, Sachsen-Anhalt, Hessen og Thüringen. Det skadde volumet er beregnet til 178 mill m³. I 2019 ble det i samme område skadd 1,8 mill dekar og 105 mill m³. (kilde: Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft)

Under vises en figur over prisutviklingen for gran sagtømmer. Kurven viser et dramatisk prisfall fra 2018. Våre tyske kontakter på skogsiden melder om at de for øyeblikket oppnår opp mot 30 € /fm for «død gran» hovedsakelig tørrgran og om lag 40 € for fersk gran, men som er angrepet av biller. Prisene varierer en del lokalt og har ofte ligget under indikert pris i sommer. Nå er etterspørselen og prisen økende for gran, noe som er typisk når årets billevolumer er avvirket. Man finner nå ingen selgere som aksepterer pris under 30 € /fm selv ikke for gran som har ligget lagret en stund.

Kilde: Waldprinz.

Sverige

Fra Sverige meldes det om vekst i billeangrepene. Det anslås at om lag 7 millioner m³ er angrepet og angrepene beveger seg nordover.

Norge

Særlig i Vestfold, Østfold og kystnære deler av Telemark registreres det nå både tørke- og barkbilleskadet skog.

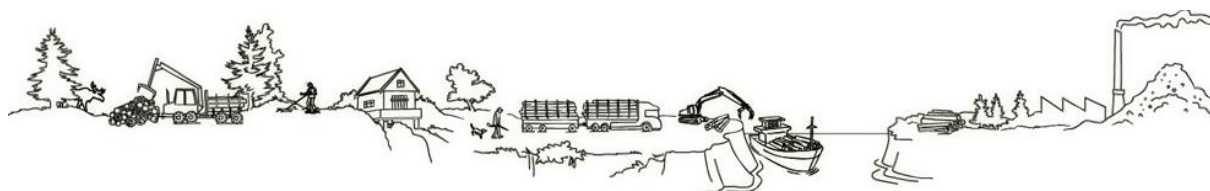
Effekten av tiltakspakken for å opprettholde hogstaktiviteten

Som kjent bevilget regjeringen en krisepakke på 50 mill. kr for å opprettholde hogstaktivitet i skogbruket i 2020. «Entreprenørpakken» som ble bevilget for å sikre drift hos entreprenørene har kommet til nytte og er brukt til å finansiere dyre drifter oftest på lange driftsavstander, vanskelig terreng og bestand med lave volum. Figuren under viser at effekten av entreprenørpakka har slått ut ulikt i fylkene. Ikke uventet er det fylker med vanskelige driftsforhold som Agder, Telemark, Viken og Trøndelag som har benyttet seg mest av tilskuddet. Man skulle forventet høyere forbruk i Vestland fylke, men sen saksbehandling har ført til senere oppstart av driftene. Dette er et problem da dagens ordning har en begrensning ved at kun drifter avsluttet før 1. desember 2020 kan få tilskudd. Nå er det viktig for skogeierne og entreprenørene at sakene behandles fortløpende og raskt. Ordningen er nylig evaluert og viser at den har hatt god effekt. Vi håper at fristen 1. desember kan utvides. Det vil sannsynligvis også være et stort behov for tiltak som holder entreprenørene i gang også i 2021.

Entreprenørpakka var på 50 millioner. 30 millioner ble tildelt i første omgang, mens 20 mill. ligger på vent og vil kunne bli fordelt ved behov.

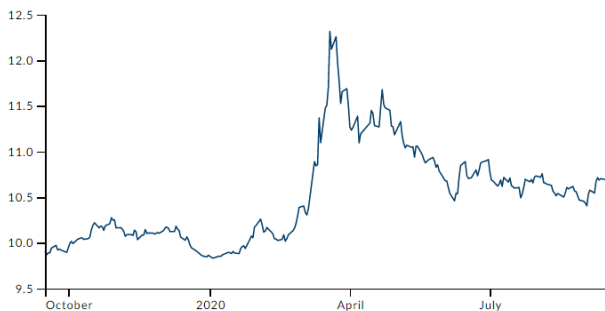
Fylke	Tildelt	Bevilget	Rest
Rogaland	790 000	14 300	775 700
Møre og Romsdal	1 150 000	335 000	814 800
Nordland	950 000	0	950 000
Oslo og Viken	6 800 000	3 035 000	3 764 970
Innlandet	10 690 000	896 485	9 793 515
Vestfold og Telemark	2 940 000	2 506 103	433 897
Agder	2 240 000	2 192 000	47 231
Vestland	1 470 000	0	1 470 000
Trøndelag	2 420 000	2 407 917	12083
Troms og Finnmark	550 000	0	550 000
Sum	30 000 000	11 387 804	18 612 196

Tallene for bevilget er pr. 14. september. Disse endrer seg nå raskt.

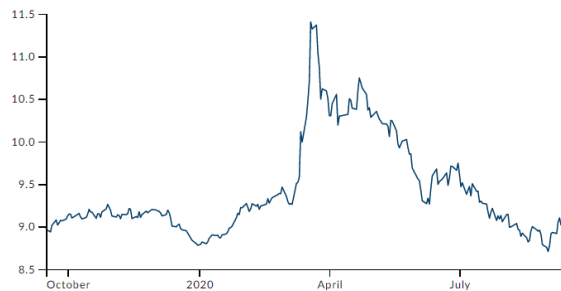

Valuta

Norsk treforedlingsindustri har stort sett kostnadene sine i NOK, men inntektene i Euro, Dollar o.l. Dette medfører at en svak kronkurs vil være kjærkommen særlig for papirindustrien også i tiden som kommer. Vi ser at både Euro og dollar har stabilisert seg igjen etter kronekollapsen i andre kvartal, dog på høye nivåer enn historisk. Valutautviklingen har skjermet det relativt gode norske trelastmarkedet mot import fra Sverige.

Utviklingen i EUR/NOK-kurs 15.9.2019 – 15.9.2020.

Utviklingen i Dollar/NOK-kurs 15.9.2019 – 15.9.2020.

Skogeierne

- Nå er det svært viktig å fokusere på sagtømmerrike bestand.
- Undersøk skogen for tørkeskader og barkbiller!

